

Adresát:

Magistrát města Mostu
Odbor správních činností
Radniční 1/2, 43409 Most

Vaše zn.: **OSČ-Př/128749/3644/2011/JŘ**

V Mostě dne 14.02.2012

**Věc: Stanovisko obviněného k ústnímu jednání dne 14.02.2012,
a návrh na zastavení řízení o přestupku z důvodu nemožnosti
kvalifikovat jednání obviněného jako přestupek**

Podle názoru Odboru správních činností Magistrátu města Most jsem se měl dopustit přestupku proti zákonu o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 tím, že jsem jako fyzická osoba podléhající sčítání neodevzdal nebo nezaslal vyplněné sčítací formuláře sčítacímu komisaři nebo Českému statistickému úřadu prostřednictvím provozovatele poštovní služby, popřípadě je nezaslal elektronicky na určené místo za podmínek stanovených prováděcím právním předpisem.

Potvrzuji tímto, že jsem tak skutečně neučinil, vědomě jsem odmítl převzít sčítací archy a své odmítnutí zúčastnit se sčítání podle výše uvedeného zákona jsem stvrdil svým podpisem do prezenční listiny sčítacího komisaře. **Odmítám však obvinění, že jsem se dopustil přestupku, neboť jsem v daném případě svým jednáním odvracel nebezpečí přímo hrozící zájmům chráněným vyššími zákonnými normami, v tomto případě Ústavou České republiky, Listinou základních práv a svobod a evropskou Úmluvou o ochraně lidských práv a svobod.**

Předkládám tímto správnímu orgánu podklady pro mé tvrzení. V případě, že se správní orgán rozhodne nevyhovět mému návrhu na zastavení řízení, který je na konci tohoto dokumentu, žádám, aby se v argumentaci vypořádal s každým bodem a odstavcem předkládaných důkazů zvlášť, neboť v takovém případě rozhodně využiji svých práv k pokračování v této věci u odvolacího orgánu. V takovém případě bude jistě více než vhodné a účelné, aby se správní orgán při svém zamítavém rozhodnutí vypořádal s argumenty obviněného.

I. Právo na soukromí, ochrana rodinného a soukromého života

Sčítání lidu tak, jak bylo a je upraveno v zákoně o sčítání lidu, narušovalo mé právo na soukromí i rodinný a soukromý život. Ve formulářích se objevovaly citlivé údaje (národnostní původ, náboženství, sexuální život) i osobní údaje (jméno a příjmení, vzdělání, ...) ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Celá problematika má dvojitý rozměr:

- Má stát vůbec právo tyto informace zjišťovat? Umožňuje to státu evropská Úmluva o ochraně lidských práv a svobod (dále jen „Úmluva“)?

- Pokud stát toto právo na některé informace skutečně má, zajišťuje dostatečnou ochranu před jejich zveřejněním a zneužitím?

Státní orgán může zasahovat do práva na soukromí dle čl. 8 Úmluvy jen na základě zákona, v nezbytné míře pro demokratickou společnost a v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných. Uznávám, že některé informace stát tedy může získat, například údaje o majetku, neboť stát poskytuje vlastnickému právu ochranu, vybírá z něj daně atd. Sčítání však nebylo prováděno v žádném z výše uvedených zájmů definovaných Úmluvou.

Stát nemá právo znát vůbec například tyto údaje: národnost, víru a sexuální orientaci. Jde o záležitosti, které mají čistě vnitřní a osobní povahu. Nelze tedy ani ověřit, zda občan vyplní tyto údaje pravdivě, či nepravdivě. Jejich znalost státu nemůže sloužit k žádnému účelu, jak je vyjmenovává Úmluva. Zákonodárce si byl tohoto faktu zřejmě vědom, a proto například u národnosti a víry umožnil občanům pouze možnost tyto vyplnit, nikoli povinně. Když se však stát například ptal na registrované partnerství, zjišťoval tím nepřímo sexuální orientaci. V případě například křesťanské víry sice u věřících umožnil na příslušnou otázku neodpovědět, to je ale v přímém rozporu s jejich obecně přijatým závazkem s vírou souvisejícím. Jedna z povinností, vyplývajících z náboženských norem, zakazuje věřícím svou víru zapřít. Nepovinný údaj tak byl pro ně fakticky údajem povinným. Z Úmluvy však vyplývá, že stát nesmí tyto údaje požadovat. Znalost národnosti, víry a sexuální orientace nemůže sloužit k žádnému v Úmluvě uvedených údajů. Statistice občanů tak stát postavil před situaci, zda mu buď nesdělí informaci o své víře, neboť ji stát nesmí povinně požadovat, čímž však zároveň poruší jeden ze svých nejdůležitějších závazků s vírou spjatých – tedy svou víru nezapřít – nebo státu tuto informaci sdělí, čímž se z ní stane údaj v držení státu, na který nemá právo.

II. Právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním údajů

Již při minulém sčítání v roce 2001 se například našlo několik vyplněných formulářů u popelnic. Zcela oprávněně jsem se obával, že se tak mohlo stát i při sčítání v roce 2011 a stát nebyl schopen předem takovou alternativu vyloučit. Podobnou obavu měl například

i pan Martin Woita, když se na oficiální stránce sčítání lidu na Facebooku ptal: „Jaká opatření jste učinili pro to, aby se vyplněné sčítací formuláře neválely opět někde u popelnic, jak tomu bylo před 10 lety?“ Dostalo se mu oficiální odpovědi, že „lidské selhání nelze nikdy zcela vyloučit“. Pracovníci České pošty navíc nebyli dostatečně kvalifikovaní, aby mohli s tak citlivými informacemi pracovat. Bylo jich celkem cca 9.500, což pravděpodobnost lidského selhání jen zvýšilo. Jedinou zárukou jejich spolehlivosti byla jejich úřední bezúhonnost. Zároveň hrozila i jiná rizika, na která nemohli být připraveni, např. hrozilo nebezpečí fyzického napadení komisaře, jak se tomu již stalo při minulém sčítání. Komisaři přitom pracovali s citlivými informacemi.

Ani ochrana informací poskytovaných umožněným datovým přenosem nezajišťovala dostatečnou záruku nezneužití, neboť na přenosu dat se přirozeně z důvodu samotného principu poskytování elektronických služeb na internetu podílelo mnoho subjektů na cestě mezi poskytnutím a přijetím elektronických dat, které nebyly nijak vázány příslušnou zákonnou normou. Jako důkaz neschopnosti státu vyloučit nezneužití takto přenášených a získaných dat uvádím v současné době informace ověřitelné z veřejných zdrojů o aktivitách skupiny Anonymous, které názorným způsobem, dokonce například napadením a po určitou dobu převzetím správy webu samotné Vlády České republiky, ukazují, že stát nemá elektronická média a data a jejich zabezpečení pod dostatečnou kontrolou tak, aby nemohlo dojít k jejich zneužití.

Samostatnou kapitolou je pak fakt, že zpracování vyplněných formulářů bylo svěřeno soukromé společnosti Scanservice a.s., u níž nešlo žádným technickým způsobem, který by nešel obejít na úrovni správce systému, zajistit selhání lidského faktoru, přičemž tato společnost pracovala a pracuje mimo jiné také například pro soukromé pojišťovny a finanční ústavy, pro něž mají získaná data ze sčítání lidu naprosto zásadní význam pro jejich ryze soukromou podnikatelskou činnost a mají cenu doslova zlata.

III. Protiústavní povaha zákona – zákon ad hoc

Zákon o sčítání lidu v roce 2011 je zákonem ad hoc. Právní teoretik L. L. Fuller klade na zákon následující požadavky: obecnost (ve smyslu vztahující se na všechny dané případy, nikoli ad hoc), publikaci, prospektivnost (nikoli retroaktivita), srozumitelnost, důslednost (je nutné eliminovat rozpory mezi zákony), stálost v čase (stabilitnost, ale schopnost přizpůsobení) a smysluplnost. Zákon o sčítání lidu v roce 2011 těmto požadavkům zcela jistě nevyhovoval a nevyhovuje.

Ústavní soud již konstatoval, že zákony mají být obecné. V usnesení Pl. ÚS 24/09 Ústavní soud konstatoval, že ústavodárce nesmí přijmout ústavní zákon ad hoc. A maiori ad minus to jistě platí i pro zákony obyčejné. Přelomová v tomto ohledu byla kauza Melčák, kde bylo konstатовáno, že „případnými výjimkami jsou buď případy přijetí aktu aplikace práva ve formě zákona (kupř. zákona o státním rozpočtu), dále případy výslovného zmocnění k vydání zákona ad hoc (kupř. ústavních zákonů vydaných dle čl. 11 a čl. 100 odst. 3 Ústavy)

anebo zákony ad hoc, pro jejichž přijetí vypovídají výjimečné důvody splňující podmínky testu proporcionality (kupř. „výčtové“ restituční zákony).“

Zákon o sčítání lidu v roce 2011 však tuto podmínku nesplňuje, a sice kvůli kritériu potřebnosti. Sčítání lidu šlo dosáhnout i cestou ústavně konformní. Pokud politická reprezentace naší země chtěla, resp. musela, provést sčítání lidu, pak měl Parlament přijmout obecný zákon o sčítání lidu, který by upravoval práva a povinnosti občanů a státních orgánů, zejména Českého statistického úřadu, při sčítání. Takový zákon by obsahoval ustanovení, které by zmocňovalo vládu přijmout rozhodnutí, kdy konkrétně a jak přesně bude sčítání lidu probíhat. Do budoucna by se takovým zákonem zvýšila, nikoli snížila, právní jistota. Občané by věděli, že sčítání je možné, v jakých intervalech, co všechno mohou formuláře obsahovat, a co nikoli. Lze také stanovit určité intervaly sčítání (např. každých 10 let), což by již byl zákon obecný.

Vyhlášení sčítání lidu nepovažuji za akt aplikace práva ve formě zákona. Musel by totiž existovat jiný zákon, který teprve bude dalším zákonem aplikován. Např. zákony o státním rozpočtu jsou aktem aplikace jiného zákona, a sice zákona o rozpočtových pravidlech.

Sčítání lidu je navíc výrazem a pravomocí moci výkonné. Pouze výkonná moc může rozhodnout, kdy a co přesně bude chtít sčítat. Moc zákonodárná naopak upravuje práva a povinnosti subjektů při tomto aktu. V minulosti sčítání lidu nařizoval například již maurijský ministr Čanaka (cca 350 – 283 př. n. l.), císař Augustus ve starověkém Římě či třeba Vilém I. Dobyvatel v roce 1086, aby mohl správně zdaňovat nedávno získanou půdu. Vždy šlo o akt výkonný. Účelem sčítání ostatně vždy bylo a je zjištění informací pro daňovou a sociální politiku. Jde o úkoly moci výkonné. Sčítání lidu podle zákona o sčítání lidu v roce 2011 však bylo nařízeno mocí zákonodárnou, což jí nepříslušelo. Došlo tak k porušení základního demokratického principu naší republiky, a sice dělby moci.

Ministr financí Miroslav Kalousek v Poslanecké sněmovně při předkládání návrhu zákona o sčítání lidu uvedl, že „dne 10. září 2008 vláda České republiky navrhla, aby se sčítání lidu v České republice odehrálo v roce 2011. Je to samozřejmě natolik rozsáhlá akce, že vyžaduje nemalé rozpočtové prostředky, zhruba 2,5 miliardy korun, a kontakt s jednotlivými obyvateli, takže nelze upravit jinak než příslušným zákonem.“ Rozhodnutí provést sčítání však bylo rozhodnutím vlády. Parlament měl upravit pouze pravidla hry při sčítání, která budou platná také při každém dalším sčítání lidu u nás. Pravidla hry nelze měnit pokaždé, když si vláda něco usmyslí na základě jiného složení v poslanecké sněmovně po volbách. Základem oprávněné existence práva je jeho stálost a předvídatelnost.

Je mi známo, že sčítání lidu Česká republika musela provést kvůli nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 763/2008. Toto nařízení však nemá povahu nařízení ad hoc, ale zvolilo obecný postup, když stanovilo v čl. 1, že sčítání bude probíhat jednou za 10 let. V čl. 5 odst. 1 pak stanovilo tzv. referenční rok, který stanovuje výkonný orgán EU, tedy Komise. Pouze první referenční rok 2011 byl stanoven přímo nařízením. Takový postup nenarušuje dělbu moci a poskytuje větší míru právní jistoty.

Pokud by nebyl zákon o sčítání lidu v roce 2011 naplněn, pak by mohlo hrozit, že nebude splněn nadnárodní závazek podle evropského nařízení č. 763/2008. Česká republika však mohla tento závazek splnit, pokud by přijala obecný zákon o sčítání, který by poté vláda provedla. I takový zákon by však musel respektovat ochranu tajnosti velmi citlivých údajů, nesměl by povinně vyžadovat údaje zcela osobní povahy (víra, národnost, sexuální orientace, ...), musela by být zajištěna bezpečnost a ochrana všech získaných informací a zákon by nesměl stanovovat zbytečně vysoké sankce za jeho porušení. Česká republika mohla tento závazek splnit až do konce roku 2011, což bylo možné stihnout. Přesto zvolila výše popsaný způsob. Nařízení navíc nevyžadovalo plošné sčítání, dokonce nabízelo možnost výběrové šetření nebo získání dat z registrů.

IV. Nesmyslnost zákona

(nedostatek legitimizačního důvodu dle Úmluvy)

„Nejprve bylo rozhodnuto o provedení sčítání, až poté vymyšleny důvody, proč jej vlastně potřebujeme.“ (www.nechciseclist.cz)

Není také žádných pochyb o tom, že zákony musí mít nějaký smysl. Již zmíněný Fuller to vyjádřil v požadavku na smysluplnost zákona, která se projevuje tím, že zákony musí být používány při správě společnosti a při tom nesmí požadovat objektivně nemožné. V této souvislosti znovu připomínám, že stát může zasahovat do práva na soukromí dle čl. 8 Úmluvy jen v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.

Český statistický úřad vyslovoval četné argumenty, kterými se snažil legitimovat sčítání lidu. Mimo jiné způsoby propagace sčítání zvolil několik videoklipů, které měly obhájit sčítání jako takové. Jedním z nich bylo například, že stát díky sčítání lidu bude vědět, kolik je potřeba školek. Toto tvrzení bylo ovšem naprosto nepravdivé, protože poslední sčítání v roce 2001 nijak nenapomohlo správnému určení počtu mateřských škol. Faktem je, že mateřské školy v posledních letech nestačili k pokrytí poptávky po hlídání dětí předškolního věku. Podobně argumentoval i při správném počtu hospiců a domovů pro seniory. Tyto služby však poskytují většinou soukromé osoby a tyto nevyužívají sčítání lidu jako správný ukazatel pro stanovení jejich nabídky.

Dalším argumentem ČSÚ bylo, že informace ze sčítání lidu napomohou podnikatelům v jejich podnikatelské činnosti. Toto tvrzení bylo také zcela zavádějící a nepravdivé, protože firmy neurčují poptávku na základě starých dat ČSÚ, kterým sčítání roku 2011 jednou určitě bude. Firmy se nerozhodují o tom, co, kolik a jak vyrábět na základě statistických dat ze sčítání lidu, nýbrž na základě aktuálních informací z odvětví, ve kterém chtějí podnikat. Rozhodují se podle toho, jaký je v odvětví zisk a jak se firmám v tomto odvětví daří. Sčítání lidu k podnikatelské aktivitě nemůže nijak pomoci.

Dalším argumentem, který byl často zmiňován v souvislosti se sčítáním lidu, byla potřeba těchto dat pro sociology. Toto je podle mého názoru neústavní, protože stát nemá protežovat určité skupiny obyvatelstva. Pokud sociologové či jiní vědci potřebují demografická data, měly by si je zaplatit z vlastních zdrojů.

Český statistický úřad uváděl, že získaná data jsou potřebná pro hasiče v případě požárů nebo pro situaci povodní. I když chce ČSÚ pomocí sčítání lidu zjistit počty lidí, kteří nemají v daném objektu trvalé bydliště, ale přebývají v něm, tak není možné se podle této informace při zásahu jednotky hasičů řídit, protože stav obyvatelů bytu se může měnit každým dnem. Sčítání lidu tedy nemohlo přinést hasičům v případě požáru ani povodní aktuálně spolehlivé informace. Z ustanovení § 24 zákona o sčítání lidu navíc vyplývá, že získané údaje budou použity pouze ke statistickým účelům. Příklad s hasiči však ukazuje na to, že se pro získaná data najde i uplatnění operativní.

V této části dále odkazuji správní orgán pro další posuzování projednávané věci na mé veřejně přístupné komentáře k jednotlivým videím ČSÚ a to na adrese: <http://www.frantisekmatejka.cz/scitanilidu.html>, a dále na záznam pořadu České televize Události, komentáře ze dne 09.03.2011, ve kterém jsem se na zúčastnil v přímém přenosu polemiky s místopředsedou ČSÚ panem Stanislavem Drápalem, odpovědným v ČSÚ za sčítání lidu v roce 2011, na adrese <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1096898594-udalosti-komentare/211411000370309/titulky>

To, že je sčítání lidu de facto bezvýznamné, potvrdil i úředník ČSÚ když veřejně prohlásil, že „Úřad neověřuje správnost odpovědí.“

V. Ekonomické aspekty zákona

Sčítání lidu bylo velmi nákladnou činností. Stát stálo sčítání velké úsilí a hlavně velké množství finančních prostředků, a to všechno v době, kdy české veřejné finance nebyly v dobré kondici a nejsou dodnes. Česká republika měla v době sčítání velké problémy například s financováním zdravotnictví a prohlubovaly se finanční nedostatky v důchodovém systému. Nebyly a nejsou finanční prostředky na policii, armádu a další zcela jistě daleko důležitější náklady pro chod státu. Česká republika se navíc stále více zadlužuje a prohlubuje schodek státního rozpočtu. Současně s těmito závažnými problémy stát zcela zbytečně a neodůvodněně, v rozporu s obecně platnými pravidly pro správu veřejných prostředků s péčí řádného hospodáře, aniž by předem předložil občanům analýzu následných úspor či budoucích výnosů ze sčítání lidu, vynaložil cca dva a půl miliardy Korun českých. Taková analýza neexistuje ani dodatečně k dnešnímu dni.

Špatný stav veřejných financí České republiky se mě jako občana České republiky velmi dotýká, jakož i všech občanů. Cenová stabilita je jednou z hodnot, které Ústava chrání. Čl. 98 Ústavy se netýká pouze České národní banky, ale má též hodnotovou funkci.

Dalším mým argumentem pro zbytečné vynakládání finančních prostředků na sčítání lidu je, že stát většinu údajů, které požadoval vyplnit ve sčítacích formulářích po občanech

a cizincích v březnu 2011, již měl, pouze je nedokázal efektivně kompletovat. Mezi tyto již známé skutečnosti mohu namátkou zařadit: skutečný počet žijících osob, věk a pohlaví (díky evidenci obyvatel), vzdělání osob (díky evidenci Ministerstva školství a tělovýchovy), vlastnictví nemovitostí (evidováno katastrálním úřadem), výměry nemovitostí (evidováno stavebními úřady obcí s přenesenou působností), stavební materiály a vybavení použité v nemovitostech (evidováno stavebními úřady při poskytování povolení stavby a u kolaudací), počty obyvatel obývajících konkrétní trvalou adresu (dle občanského průkazu - evidence ministerstva vnitra) a mnohé další. Dle Úmluvy je však možný zásah do práva na soukromí jen v nezbytné míře pro demokratickou společnost. Jestliže stát tyto informace již má, další povinnost je znovu poskytovat rozhodně není nezbytnou.

Návrh na zastavení řízení

Přes všechny výše uvedené argumenty, založené na zdravém rozumu, apelu na péči řádného hospodáře při správě veřejných prostředků z daní občanů České republiky a aplikaci přirozeného práva, se ve svém návrhu na zastavení řízení odvolávám pro účely této úrovně správního řízení jen na má ústavní práva na soukromí i rodinný a soukromý život, do kterých stát zasáhl Zákonem č. 296/2009 ze dne 22. července 2009 o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 tím, že nerespektoval mé ústavní právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života a právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o mé osobě a členech mé rodiny.

Navrhuji správnímu orgánu v rámci správního řízení, vedeného Magistrátem města Most proti mně jako obviněnému pod zn. OSČ-Př/128749/3644/2011/JŘ, aby řízení proti mně **zastavil**, neboť skutek, o němž se vede řízení, se nestal nebo není přestupkem, když přestupkem není jednání, jímž někdo odvrací buď přiměřeným způsobem přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný zákonem, nebo nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem, jestliže tímto jednáním nebyl způsoben zřejmě stejně závažný následek než ten, který hrozil, a toto nebezpečí nebylo možno v dané situaci odvrátit jinak. Svým jednáním jsem totiž neprovedl nic jiného, než chránil svá nejvyšší práva občana České republiky, která mi garantuje Ústava České republiky, Listina základních práv a svobod a evropská Úmluva o ochraně lidských práv a svobod.

František Matějka

nar. 4.11.1970, r.č. 701104/0685

Moskevská 3058/7, 43401 Most

tel.: +420 777 077 158

email: info@frantisekmatejka.cz

web: <http://www.frantisekmatejka.cz>

blog: <http://frantisekmatejka.blog.idnes.cz>